Vaarkamp 1951

Vrijdag 27 Juli 1951 heerste er tegen het middaguur een grote bedrijvigheid aan de Bomkade te Dordrecht, waar de A.K.C. alles in gereedheid bracht voor het vaarkamp door de Zuid-Hollandse en Zeeuwse wateren. Iedereen was enthousiast over het stralende weer, dat ons gedurende het gehele kamp practisch niet in de steek heeft gelaten. Toen ons schip, „de Volharding", om 1 uur eindelijk van wal stootte, kwamen wij als Zuiderlingen ogen te kort om het gezellige havengedoe in ons op te nemen.

Nadat we de Oude Maas een eindweegs stroomafwaarts waren gevaren, stopte „de Volharding" bij het zuidelijk eind van de „Oude Koedood" en er werd een roeiboot uitgezet voor een bezoek aan de grienden, wat floristisch echter weinig bijzonders opleverde. Opvallend was het metershoge moeraskruiskruid. 's Avonds werd het anker uitgeworpen op een rustig plekje in de brede Oude Maas, waar we op stroom zouden overnachten. We genoten deze eerste avond van de zeldzaam mooie zonsondergang op het water, en van de zich in de verte tegen de avondhemel aftekenende vuren van Pernis. Het was de volgende morgen een evenement om zo uit het schip in het water te kunnen springen. Nadat we heerlijk gezwommen hadden, zette de boot koers naar Den Briel, waar direct na aankomst de fietsen werden uitgeladen voor de eerste excursies. Onze groep maakte een tocht naar de duinen van Oostvoorne en bracht daarna een bezoek aan het instructief plantsoen van Kees Sipkes (de Anagallis-plas). Nadat we dit doorkruist hadden — we zagen er vele buitenlandse planten en verder Pirola rotundifolia, Parnassia, Kleine Waterweegbree — en de aanplantingen in de daarachter liggende duinen bekeken hadden, fietsten we via de Volkshogeschool over een oude met Jacobskruiskruid begroeide dijk naar het dorp Rockanje en vandaar terug naar Den Briel. Een andere groep had o.a. de kalkovens van Den Briel en daarna de Schorren en slikken van de Quak bij Hellevoetsluis bezocht en kwam met allerlei fossiele schelpen en botten aan boord, die uit de pliocene lagen, door de diepe geulen van de Westerschelde losgewoeld, daar door een schepzuiger waren opgehaald.

De Zondagochtend werd op verschillende wijze doorgebracht. Speciaal „De Nymph" oefende een grote aantrekkingskracht uit, niet zo zeer, omdat het

Foto 1. De „Volharding" bij de Scheelhoek. Foto 2. Aan de wal bij Goeree. Foto's J. G. Sloff.

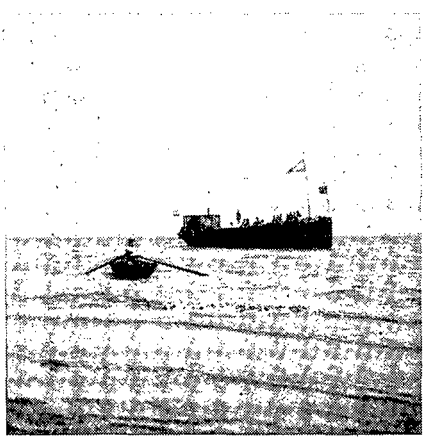

het geboortehuis van Maarten Harpertszoon Tromp was, als wel vanwege de heerlijke koffie met slagroom. Echter bleek de omgeving van „het Stenen Baak" ook verscheidene deelnemers aangetrokken te hebben.
's Middags werd per fiets een excursie gemaakt naar het natuurreservaat „De Beer". Helaas was de vogeltijd voorbij, zodat we onze aandacht bijna uitsluitend aan de plantengroei besteedden (melkkruid, schorrekruid enz.). De tocht terug ging hoog over de nieuwe dijk, die het vroegere eiland „De Beer" thans met Oostvoorne verbindt.
Maandagmorgen vertrokken we weer uit Den Briel en zetten via Hellevoetsluis koers naar de Scheelhoek. Deze opwas, die nu een natuurreservaat is en nog pas kort boven water, ligt ten noorden van Goeree. Hier troffen we een mooie duin- en schorflora aan (Zeekraal, Zoutgras, Zeeasters, Lamsoor, Obione, Zeealsem, Heemst, Biestarwegras enz.). Verder is het een toevluchtsoord voor tal van vogels: dwergsterns, kluten, kokmeeuwen, strandpleviertjes en waterrallen bouwen er hun nesten. Ook vindt men er een kemphanenvechtplaats. In het metershoge riet huizen baardmezen, waarvan we er eentje alleen maar te horen kregen. Nadat we de Scheelhoek vaarwel hadden gezegd, voeren we naar het oude stadje Goeree, dat een eind landinwaarts op het eiland Goeree gelegen is. Hier zouden we enkele dagen blijven. De intocht van een groep N.V.V.-ers bleek voor de Goereese jeugd een heel evenement. We maakten ideale fietstochten op het eiland over geheel met gras begroeide dijken en genoten van de lager gelegen zonnige korenvelden, afgewisseld door kleurige velden Oostindische kers, phloxen en goudsbloemen. Met onze blote voeten baggerden we door het slik op zoek naar allerlei zeedieren: kokkels, zeepieren en krabbetjes, waarbij bloeiend zeegras een verdere attractie vormde. Tot onze grote verassing vonden we even verderop aan de takken van een zalmsteek stukken zeesla, waarop zich zeeanemonen hadden vastgehecht. Ook vonden we aan de glooiingen verschillende soorten wier, o.a. viltwier en de gezaagde zee-eik. Onze hydro-bioloog, Jan Stock, deed enorme vondsten. Als niet-hydrobiologen herinneren we ons zeeduizendpoten, wolhandkrabbetjes, kreeftjes enz. Stock liet ons door de microscoop zien, hoe vooral de kreeftjes en de kokkels door verschillende parasieten belaagd werden.
Aan de vooravond van ons vertrek uit Goeree werd de oude, stompe toren

Riet-jungle in de Biesbos

Foto W. K. Westmijze

Grienд in de Oude Maas
Foto J. G. Sloff

beklommen, vanwaar we een schitterend uitzicht hadden over het aan drie zijden door de zee begrensde eiland. Lang durfden we op de toren niet te blijven, want een inktzwarte lucht met bliksemschichten voorspelde een flink onweer. Een torenvalk die onder ons cirkelde verhoogde nog het sinistere beeld.
In verband met het lage water in het kanaal van Goeree konden wij de volgende dag pas in de middag weer uitvaren en volgden zuidwaarts de kust van Goeree-Overflakkee om dan over te steken naar de vluchthaven van Zijpe bij Bruinisse, waar we in de schemering aankwamen. Ons volgend doel was Brouwershaven. Onderweg passeerden we een plaat, waar verscheidene zeehonden heerlijk lagen te zonnen, welk voorbeeld wij prompt meenden te moeten volgen. Het bleek hier een ideaal oord te zijn, vooral daar we zwemmend de verschillende platen konden bereiken, waar millioenen kleine schelpdieren (o.a. jonge mosselen) wormen e.a. zich ontwikkelden. Vanuit Brouwershaven maakten we nog een fietstocht naar Zierikzee. Hiermede besloten we onze zwerftocht door de Zuid-Hollandse en Zeeuwse wateren, en volgde een grote dagtocht door de Grevelingen, Volkerak, Hollands Diep en Amer naar Drimmelen, terwijl we nog even een kijkje genomen hebben in Willemstad. We zouden twee volle dagen in de Biesbos doorbrengen. In verband met de onbekendheid met het getij en het terrein was een ervaren gids hier noodzakelijk. De heer Zonneveld heeft ons dan ook grote diensten bewezen door ons naar de meest interessante plekjes te brengen. In Drimmelen werden met heel veel moeite kleine roeibootjes gehuurd en de eerste dag sleepte onze schipper ons naar een bepaald punt, van waaruit de excursies per roeiboot begonnen. Als een ware invasie stortte een enthousiaste en gelaarsde N.V.V. zich in de modder. We voelden ons tussen de soms vier meter hoge rietvelden, door sneden door smalle kreken, als in een oerwoud, waarin je hopeloos kon verdwalen. Kattestaarten, Moeraskruiskruid, Lisdodde, Mattenbies, Grote Watereppe, het bereikte alles een hoogte van zeker twee meter. Een buitenkansje was, dat we op één van onze tochten van betrekkelijk dichtbij een roerdomp zagen vliegen. De meeste aalscholvervestigingen waren verstoord, maar er bleken er toch nog enkele overgebleven in een paar dode bomen. Zo nu en dan gingen we aan land, terwijl we onze boten meerden tussen de Scirpus maritimus en de Scirpus triqueter. Op onze laatste tocht door de Biesbos werden we opgehaald door een vrij kleine motorboot, die ons door nauwe kreken naar de Amer terugbracht. Dit is geloven wij wel de meest onvergetelijke tocht geweest: de zon stond al laag en deed de kleuren-

Moddertocht
in de Biesbos

Foto Ed. Zegers

pracht van de Biesbos des te mooier uitkomen. Het geluid van de motor was het enige dat de avondstilte doorbrak. Een mooier slot van deze heerlijke vacantie op het water hadden we ons niet kunnen denken.

A. C. Mast en A. v. Wijngaarden.

De verspreiding van de Roerdomp in Nederland

In 1951 werd door de afdeling Natuurbescherming en Landschap van het Staatsbosbeheer een voorlopig rapport opgesteld over het voorkomen van de roerdomp als broedvogel in Nederland in de jaren 1947 t/m 1951. Deze publicatie geschiedde met de verwachting dat hieruit nieuwe gegevens en aanvullingen zullen worden verstrekt om zodoende een definitief rapport te kunnen opstellen dat te zijner tijd aan het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen kan worden voorgelegd, opdat kan worden nagegaan of eventueel beschermingsmaatregelen voor het behoud van deze zeldzame vogelsoort moeten worden genomen.

Over het algemeen zijn de gegevens uit vorige jaren onvolledig. Als vergelijkingsmateriaal heeft het Staatsbosbeheer gebruik gemaakt van het in 1942 verschenen „Faunistisch overzicht van de Nederlandse broedvogels" door F. Haverschmidt. Hierin zijn waarschijnlijk de meest volledige gegevens over deze soort te vinden. Zeker is het, dat het aantal roerdompen in ons land sterk is teruggelopen. De voornaamste oorzaken van deze teruggang zijn waarschijnlijk te wijten aan: 1. ontginning van moerasgebieden; 2. strenge winters; 3. aan de zich steeds uitbreidende recreatie-activiteit op plassen en meren; 4. aan het uitdiepen van onze plassen ten behoeve van de zandwinning.

Om de oorzaken van de achteruitgang ook quantitatief beter te leren kennen, zal het nodig zijn na te gaan wat er van onze roerdomp-bevolking nog over is. De gevolgen van verloren gegane broedsels en de nadelige invloed van eventuele strenge winters, zullen zich sterker doen gevoelen, daar de mogelijkheden tot herstel steeds kleiner worden.

Uit het verspreidingskaartje blijkt duidelijk de gebondenheid aan rietvelden en moerasgebieden. Zo herbergen de moerasgebieden van Friesland, N.W. Overijsel, de Vechtstreek, Nieuwkoop en Vlijmen meer dan de helft van het aantal broedparen, dat voor ons land geschat wordt op 150 à 170.